

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8SŽi/29/2013
Identifikačné číslo spisu:	7013200839
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2015
Meno a priezvisko:	CSc., JUDr. Eva Babiaková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7013200839.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Centrum ekologických informácií, Suché Mýto 19, Bratislava, IČO: 42 268 559, proti žalovanému: Starosta obce Malá Lodina, Malá Lodina 3, o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia žalovaného doručeného žalobcovi dňa 07.05.2013, o odvolaní Mgr. O. J. proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/137/2013 - 70 zo dňa 16. októbra 2013, v časti výroku o trovách konania, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolanie Mgr. O. J. proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/137/2013 - 70 zo dňa 16. októbra 2013, v časti výroku o trovách konania, o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Košiciach zrušil fiktívne rozhodnutie žalovaného doručené žalobcovi dňa 07.05.2013 ako aj fiktívne rozhodnutie obecného úradu obce Malá Lodina doručené žalobcovi dňa 08.04.2013, keď dospel k záveru o nepreskúmateľnosti a nezrozumiteľnosti rozhodnutí pre nedostatok dôvodov.

O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 tretia veta O. s. p. tak, že úspešnému žalobcovi ich náhradu nepriznal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré videl v tom, že všetky žalobcom požadované informácie boli voľne dostupné na webových sídlach inštitúcií, ktoré podľa všeobecne známych skutočností týmito informáciami disponovali. Na webovom sídle Štatistického úradu SR sú k dispozícii nielen údaje o počte obyvateľov obce a rozlohe obce Malá Lodina, ale aj ďalšie geografické a demografické údaje. Údaje o mokradiach chránených Ramsarským dohovorom sú k dispozícii na webovom sídle Slovenskej agentúry životného prostredia ako odbornej organizácie Ministerstva životného prostredia SR (webové sídlo: www.sazp.sk). Na webovom sídle Slovenskej agentúry životného prostredia sú uvedené medzinárodne významné mokrade SR podľa Ramsarského dohovoru [dohovor o mokradiach majúciach medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva podpísaný v Ramsare (Irán) 2. februára 1971, oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR o pristúpení k dohovoru publikované pod č. 396/1990 Zb.]. Na tomto webovom sídle sa nachádza zoznam 14 mokradí zaradených do svetového zoznamu mokradi

medzinárodného významu, ďalej je tam uvedená plocha mokradi a v ktorých okresoch sa jednotlivé mokrade nachádzajú.

Informácie o počte a zozname území zaradených do sústavy chránených území NATURA 2000 s členením na osobitne chránené územia a osobitné územia ochrany v zmysle smernice Rady ES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov, tzv. smernica o vtákoch (v národnej legislatíve chránené vtáčie územia) a smernice Rady ES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, tzv. smernica o biotopoch (v národnej legislatíve územia európskeho významu), sú k dispozícii na webovom sídle Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (www.sopsr.sk). Na webovom sídle Štátnej ochrany prírody SR je prehľad vyhlásených chránených vtáčích území, ktoré sú vyhlasované vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky v Zbierke zákonov ako všeobecne záväzné právne predpisy. Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorými sú vyhlasované chránené vtáčie územia obsahujú lokalizáciu chráneného vtáčieho územia podľa okresov a katastrálnych území, podľa parciel jednotlivých katastrálnych území a obsahujú aj presný popis priebehu vonkajšej hranice chráneného vtáčieho územia. Zoznam osobitných území ochrany, resp. území európskeho významu je obsahom výnosu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1.

Krajský súd poukázal na § 2 zák. č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého o všetkom, čo bolo v Zbierke zákonov uverejnené, platí domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známym každému, koho sa týka. Domnienka o znalosti vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov je nevyvrátiteľná. Preto mal krajský súd za neprimerané požadovať poskytnutie informácie, ktorá je obsahom všeobecne záväzných právnych predpisov.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote v časti týkajúcej sa trov konania odvolanie Mgr. O. J., advokát a konateľ spoločnosti Bardač s. r. o., advokátska kancelária, Búdková 4, Bratislava a navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok v napadnutej časti tak, že zaviazá žalovaného k náhrade trov konania. Namietal nepredvídateľnosť a prekvapivosť napadnutého rozsudku vo výroku o trovách konania. V tejto súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 248/08, z ktorého vyplýva, že hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania a rovnako poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 24/2010 zo dňa 08.04.2010, z ktorého vyplýva, že nepriznaním účelne vynaložených trov konania dochádza v podstate k popretiu úspechu sťažovateľa v súdnom konaní. Krajský súd rozhodol vo výroku o trovách konania o nepriznaní náhrady trov konania bez toho, aby mu umožnil akokoľvek sa vyjadriť k otázke nesplnenia podmienok pre nepriznanie náhrady trov konania. Týmto postupom podľa jeho názoru krajský súd zaťažil konanie vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo výroku o trovách konania.

Poukazujúc na ďalšiu judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08) dal do pozornosti najvyššieho súdu, že nárok na náhradu trov konania je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní voje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný. Nevytvorenie možnosti vyjadriť sa k otázke nepriznania náhrady trov konania je dôvodom pre zrušenie napadnutého rozhodnutia (napr. nález Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. I. ÚS 3698/10 zo dňa 14.09.2011).

Okolnosti, ktoré krajský súd považuje za tie, ktoré mali zakladať nepriznanie náhrady trov konania žalobcoví, neboli dôvodmi hodnými osobitného zreteľa podľa § 250k ods. 1 tretia veta O. s. p. Odvolateľ poukázal, že pre jeho účely mu nepostačovala informácia nájdená „niekde na internete“, potreboval ju mať priamo od poverenej osoby - povinnej osoby, ktorej sa týka a disponuje ňou. Poukázal na spornosť požiadavky krajského súdu preukazovať, že sa pokúšal získať žiadanú informáciu inak, pretože zákon mu túto povinnosť nikde neukladá, a teda ani nemohol predpokladať potrebu predloženia dôkazu v tomto smere. Túto požiadavku označil za arbitrárnu, osobitne, pokiaľ jej nenaplnenie krajský súd mal za dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo

dňa 09.11.2010, sp. zn. 3SŽf/12/2010).

Navyše, požadované informácie neboli k 21.02.2013 sprístupnené na internete. Priamo z webovej stránky Štatistického úradu zreteľne vyplýva, že napr. údaje o počte obyvateľov Slovenskej republiky k 31.12.2012 zverejnil štatistický úrad až 07.03.2013, dokument s počtom obyvateľov jednotlivých obcí bol vytvorený až 17.04.2013.

Odvolateľ sa nestotožnil ani s názorom krajského súdu, že z pôsobnosti zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len „zákon o slobode informácií“) sú vyňaté informácie vyplývajúce zo všeobecne záväzných právnych predpisov. Zákon o slobode informácií ustanovuje dôvody, pre ktoré povinná osoba môže odmietnuť poskytnúť informáciu, pričom táto skutočnosť medzi ne nepatrí. V tejto súvislosti poukázal na § 5 zákona o slobode informácií, ktorý výslovne ukladá povinnej osobe povinne sprístupniť viaceré údaje, ktoré sú priamo obsiahnuté alebo vyplývajú zo všeobecne záväzných právnych predpisov. Žiaden z dôvodov uvedených krajským súdom nebol dôvodom hodným osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania.

Rozsudku krajského súdu odvolateľ ďalej vytkol rozpor s právom Európskej únie v tom zmysle, že krajský súd vyložil a aplikoval § 250k ods. 1 veta tretia O. s. p. spôsobom, ktorý je v rozpore s Aarhuským dohovorom a smernicou 2003/4. Z citovaných noriem vyplýva zákaz znemožnenia, resp. nadmerného sťaženia prístupu k informáciám o životnom prostredí, pričom takéto informácie boli súčasťou žalobcovej žiadosti adresovanej žalovanému. Poukázal tiež na právnu úpravu konania pred súdom v správnom súdnictve, ktorá pre konanie o žalobe ustanovuje obligatórne zastúpenie advokátom. Nepriznaním náhrady trov konania, v ktorom bol úspešný, je teda formou penalizácie, resp. nadmerného sťaženia výkonu práva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O. s. p.) a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre konanie o odvolaní proti rozsudku krajského súdu v časti výroku o trovách konania a je namieste odvolanie odmietnuť.

Podľa § 247 ods. 1 O. s. p., podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 250 ods. 1 O. s. p., účastníkmi konania sú žalobca a žalovaný. Súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

Podľa § 250 ods. 2 O. s. p., žalobcom je fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník správneho konania bola rozhodnutím a postupom správneho orgánu ukrátená na svojich právach. Podat' žalobu môže aj fyzická alebo právnická osoba, s ktorou sa v správnom konaní nekonalo ako s účastníkom, hoci sa s ňou ako s účastníkom konat' malo.

Podľa § 246c ods. 1 O. s. p., pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa § 250ja ods. 1 O. s. p., proti rozsudku súdu podľa § 250j ods. 1, 2 a 6 je prípustné odvolanie.

Podľa § 250ja ods. 2 O. s. p., odvolací súd rozhodne o odvolaní spravidla bez pojednávania, ak to nie je v rozpore s verejným záujmom. Na prejednanie odvolania nariadi pojednávanie, ak to považuje za potrebné, alebo ak vykonáva dokazovanie. Ustanovenia § 214 ods. 1, 4 a 5 sa v konaní podľa tejto časti nepoužijú.

Podľa § 250ja ods. 1 O. s. p., ak odvolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie správneho orgánu v medziach žaloby nie je v súlade so zákonom a súd prvého stupňa žalobu zamietol, môže

rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť tak, že zruší rozhodnutie správneho orgánu a vráti vec žalovanému správneho orgánu na ďalšie konanie. Inak o odvolaní rozhodne spôsobom podľa §§ 219 až 221 tohto zákona.

Podľa § 201 O. s. p., účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje. Ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnaní vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom, môže podať odvolanie aj vedľajší účastník.

Podľa § 209 ods. 1 O. s. p., súd prvého stupňa uznesením vyzve toho, kto podal odvolanie neobsahujúce náležitosti podľa § 205 ods. 1 a 2, aby chýbajúce náležitosti doplnil, a poučí ho o následkoch neodstránenia väd odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. d/. Ak sa aj napriek výzve súdu odvolanie nedoplní alebo ak ide o oneskorené odvolanie alebo podané tým, kto naň nie je oprávnený, predloží súd prvého stupňa odvolanie na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

Podľa § 211 ods. 1 O. s. p., ak súd prvého stupňa nesprávne postupoval podľa § 209 ods. 1, odvolací súd sám vyzve toho, kto podal odvolanie, aby doplnil chýbajúce náležitosti, a poučí ho o následkoch neodstránenia väd odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. d/. Vo veciach podľa § 120 ods. 2 odvolací súd odstraňuje vady odvolania tým, že sa obmedzí len na zistenie rozsahu, v akom sa rozhodnutie napáda. Odvolací súd sám odstráni vady pri doručovaní odvolania a výzvy podľa § 209a ods. 1 tak, že sám vykoná doručovanie. Odvolací súd rozhodne aj o návrhoch podľa § 138 ods. 1 vrátane tých, o ktorých nerozhodol súd prvého stupňa.

Podľa § 218 ods. 1 O. s. p., odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré

a/ bolo podané oneskorene;

b/ bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený;

c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné;

d/ nemá náležitosti podľa § 205 ods. 1 a 2; ak boli dodržané podmienky podľa § 209 ods. 1 a § 211 ods. 1,

e/ rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak.

Podľa § 24 O. s. p., účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ak nejde o zastupovanie podľa § 26, môže si účastník zvoliť za zástupcu len fyzickú osobu. V tej istej veci môže mať účastník súčasne len jedného zvoleného zástupcu; to neplatí, ak ide o zastúpenie podľa § 25.

Podľa § 25 ods. 1 O. s. p., ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta. Plnomocenstvo udelené advokátovi nemožno obmedziť.

Podľa § 28 ods. 1 O. s. p., zástupcovi, ktorého si účastník zvolil, udelí písomne alebo ústne do zápisnice plnomocenstvo buď pre celé konanie alebo len pre určité úkony.

Skúmajúc podmienky konania o odvolaní najvyšší súd zistil, že v pripojenom súdnom spise krajského súdu sa nachádzajú vo fotokópii jednak plnomocenstvo udelené žalobcom spoločnosti Bardač s. r. o. pre viaceré správne konania, ako aj prezidiálna plná moc pre konania vo veciach preskúmania zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov v územnej pôsobnosti krajského súdu. Zo žaloby vyplýva, že plná moc na zastupovanie v súdnom konaní je založená v spisoch súdnej správy krajského súdu pod zn. 1SprV/232/2013. Najvyšší súd však nedisponuje originálom plnomocenstva preukazujúceho zastúpenie žalobcu advokátom Advokátska kancelária Bardač s. r. o., a to v žiadnej forme.

Zistiť túto skutočnosť najvyšší súd vyzval Advokátsku kanceláriu Bardač s. r. o. na predloženie originálu plnomocenstva pre zastupovanie žalobcu v tunajšom konaní (výzva zo dňa 21.01.2015, doručená 28.01.2015).

Žalobca na predmetnú výzvu do vydania tohto uznesenia žiadnym spôsobom nereagoval.

V prípade, ak odvolanie podáva advokát v mene účastníka konania ako jeho zástupca bez toho, aby bolo preukázané jeho oprávnenie na zastupovanie spôsobom uvedeným v § 28 ods. 1 O. s. p., ide o nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý možno odstrániť. Súd je povinný skúmať splnenie tejto procesnej podmienky v každom štádiu konania, t.j. aj v odvolacom konaní a ak nie je splnená, musí vyzvať účastníka na jej odstránenie. Uvedená zásada platí aj v prípade, ak odvolací súd plnomocenstvo, založené v spise pred podaním odvolania, nepovažuje za postačujúce na preukázanie zastupovania účastníka v konaní.

Občiansky súdny poriadok (§ 28) okrem plnej moci pre celé konanie (tzv. procesné plnomocenstvo) pozná aj plnomocenstvo všeobecné (oprávňujúce zastupovať účastníka v každom súdnom konaní, nech ide o ktorúkoľvek vec). Pritom, tzv. všeobecné plnomocenstvo bolo možné založiť do spisov súdnej správy príslušného súdu a v konkrétnej veci sa naň odvolať, na jeho existenciu musel účastník alebo ním zvolený zástupca súd upozorniť (R 43/2003).

Z uvedeného je zrejmé, že je nutné rozlišovať medzi udelením plnomocenstva a preukazovaním jeho udelenia. Toto sa deje jednak predložením originálu plnomocenstva, alebo jeho udelením ústne do zápisnice súdu (§ 28 ods. 1 O. s. p.).

Na založenie, resp. uschovanie všeobecného plnomocenstva do spisov súdnej správy sa vzťahovala Inštrukcia ministerstva spravodlivosti č. 18/1964 o účasti organizácií a štátu v súdnom konaní a o ich zastupovaní, ktorá umožňovala aj advokátom zastupujúcim „organizáciu alebo štát“ uschovať udelené všeobecné plnomocenstvo v správnych spisoch súdu, ktorý vo veci koná.

Citovaná inštrukcia bola s účinnosťou od 19.03.2012 Inštrukciou ministerstva spravodlivosti č. 10/2012 zrušená (čl. 15a ods. 2; príloha č. 1a) bez náhrady. Z tohto dôvodu súdy nie sú oprávnené a povinné akceptovať preukazovanie udelenia plnomocenstva na zastupovanie v občianskom súdnom konaní vrátane konania v správnom súdnictve poukazom na originál všeobecného plnomocenstva uschovaného v spisoch správy súdu, ktorý vec prejednáva.

Avšak aj v čase jej účinnosti inštrukcia č. 18/1964 vyžadovala uschovanie originálu plnomocenstva v spise súdnej správy súdu, ktorý vo veci koná, t.j. na každom jednom súde, ktorý dotknutú vec prejednáva a rozhoduje o nej samostatne (bod III in fine). Táto požiadavka na preukázanie udeleného plnomocenstva žiadnym spôsobom nespochybňuje rozsah udeleného plnomocenstva podľa § 25 ods. 1 O. s. p.

Pokiaľ aj krajský súd disponoval originálom plnomocenstva udeleného žalobcom spoločnosti Bardač s. r. o., a mohol si teda jeho udelenie riadne overiť, najvyšší súd túto možnosť nemá. Preukázanie existencie plnomocenstva pritom nie je skutočnosťou, ktorej preukázanie môže účastník ponechať na vyhľadávacej povinnosti súdu (§ 120 ods. 1, 2 O. s. p.). Je vecou dohovoru účastníka konania a ním zvoleného zástupcu, koľko vyhotovení písomného plnomocenstva za účelom preukázania existencie tohto ich vzťahu bude existovať.

Najvyššiemu súdu bolo vo veci žalobcu predložené odvolanie signované (zaručeným elektronickým podpisom) Mgr. O. J., advokáta a konateľa spoločnosti Bardač s. r. o., advokátska kancelária, ktorý napriek výzve najvyššieho súdu nepreukázal svoje oprávnenie na tento úkon v mene a na účet žalobcu v tunajšej veci. Preto nemožno mať za to, že odvolanie bolo podané žalobcom, a je na mieste uzavrieť, že odvolanie bolo podané Mgr. O. J. vo vlastnom mene a na vlastný účet.

Preto najvyšší súd po zistení, že odvolanie podal iný subjekt než účastník konania - žalobca, pričom ani na riadne doručení výzvu nebola preukázaná existencia oprávnenia tento procesný úkon vykonať v mene a na účet žalobcu (plnomocenstva), postupoval podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O. s. p., § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p. a odvolanie ako podané neoprávnenou osobou odmietol.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak, žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu

trov odvolacieho konania, pretože odvolanie bolo odmietnuté (§ 224 ods. 1, § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. per analogiam, v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.